

Innspill til arbeidet med veikart for hydrogen

Norled viser til invitasjon om skriftlige innspill til stortingsmelding om langsiktig verdiskapning fra norske energiresurser. I dette innspillet fokuserer Norled på arbeidet med veikart for hydrogen.

Fra 2021 vil Norled operere en av verdens første hydrogenferjer på Hjelmeland-sambandet i Rogaland, samt legge til rette for en pendlerferje som kan bygges om til hydrogendrift på Finnøy-sambandet i samme fylke. Hydrogen er en velegnet energibærer både på kortere strekninger som sistnevnte samband, på noe lengre ferjestrekninger og på lengre hurtigbåstrekninger. Spesielt vil etterspørselen etter hydrogen fra Norges lengste ferjesamband over Vestfjorden skape store muligheter for norsk hydrogensatsing – og da er behovet for en helhetlig tankegang essensielt for å lykkes.

Grunnet lavere energieffektivitet og vektutfordringer knyttet til ammoniakkmotorer, er hydrogen en foretrukket løsning både for hurtigbåter og ferjer. Hydrogen vil være avgjørende for å legge til rette for nullutslipp i nærskipfarten, og vil utfylle dagens vellykkede satsing på elferjer. Videre kan hydrogen fungere som rekkeviddeforlenger på en mengde eksisterende fartøy uten store investeringskostnader, i tillegg til å gjøre elferjene mer dynamiske og mindre avhengige av løpende lading. Satsing på hydrogen vil skape aktivitet og arbeidsplasser i distriktene, samt bygge verdifull kunnskap og kompetanse som gir fortrinn etter hvert som den europeiske hydrogensatsingen skyter fart og stadig flere typer fartøy blir aktuelle for hydrogen som drivlinje. Om vi skal skape en konkurransedyktig ny industri, er tilstrekkelig skala en viktig forutsetning.

Vi mener myndighetene kan gi viktige bidrag til at norsk maritim sektor videreutvikler sin verdensledende posisjon og blir et utstillingsvindu for norsk teknologi og grønn omstilling.

1. Suksesskriterier for Vestfjorden som første hydrogenhub i Norge

Norled har stor tro på at Vestfjorden kan bli den første store motoren for hydrogenetterspørsel i Norge. Vestfjorden er et av de mest hydrogenkrevende prosjektene vi har identifisert så langt i Europa, og vil kreve et volum på 4-5 tonn hydrogen i døgnet.

Slike bidrag til etterspørsel i tilstrekkelig volum vil understøtte startskuddet for industriell produksjon av hydrogen. Produksjonshuber med fyllestasjoner, lokalisert ved strategiske knutepunkter langs kysten, vil utløse økt bruk av hydrogen utover maritim sektor. Eksempler på knutepunkter inkluderer Oslo, Stavanger, Bergen/Mongstad, Trondheim og Bodø. Generelt er dette nyttig for tungtransportmulighetene i hele landet, men kan også bidra til spesifikke geografiske satsinger. For eksempel vil Vestfjorden ta Norge et langt skritt videre i å bruke hydrogen på Nordlandsbanen om dette på et tidspunkt prioriteres.

Vi har allerede dialog med oppstartsbedrifter, samt norske og europeiske selskaper som ser på Vestfjorden som et interessant utgangspunkt for å etablere hydrogenproduksjon i Norge. Som en norsk aktør ønsker vi å støtte opp om etableringen av en helnorsk hydrogenproduksjon på markedsmessige vilkår. Gjerne med produksjon så lokalt som mulig, men dette avhenger også av tilgangen til nok fornybar kraft i det aktuelle området.

Suksess for Vestfjorden er avhengig av gode prosesser hvor man evner å ta det store løftet en slik industriutvikling krever. For Vestfjorden-anbudet registrerer vi at tidslinjen vil bli krevende. Kontrakten forutsetter spesifisering av, forhandlinger om og tildeling av nybyggerkontrakter knyttet til spesialfartøy som aldri har vært bygget før i den skala vi nå står ovenfor – i tillegg til høy grad av innovasjon og sikkerhetskrav. Det skal dermed framskaffes en teknisk og sikker løsning for hydrogen innen ca. 2,5 år. Dette innebærer en risiko for operatør, særlig med tanke på fremtidig pris på hydrogen og tilstrekkelig rask utbygging av nødvendig infrastruktur til produksjon/fylling. En balansert risikodeling mellom operatør og oppdragsgiver på disse forholdene, er avgjørende dersom det skal leveres realistiske tilbud og skapes løsninger som er bærekraftig i lengden. Vi ønsker også å påpeke at anbudskonkurransen for Vestfjorden sambandet må utføres på en slik måte at man igjennom anbudsprosessen sikrer god dialog og risikoforståelse mellom partene for å dempe risiko og sikre oppfyllelse av kontraktsforpliktelsene.

2. Hydrogen som nullutslippsløsning for maritim transport

Innen 2030 er det estimert et samlet årlig hydrogenbehov for skipsfart i norske farvann på ca. 18 000 tonn. Vi er avhengige av at myndighetene prioriterer pilotprosjekter med tilstrekkelig distanse og passasjertall til at det på kortest mulig tid kan skaleres opp til lønnsom kommersiell drift. Dette vil skape de største ringvirkningseffektene for hver investert krone.

Norled har høstet gode erfaringer så langt rundt ringvirkningseffekter og synergier mellom prosjekter – særlig i form av kompetansebygging hos utstyrsleverandører og industriklynger som kan levere produkter innenfor maritime hydrogensystemer og teknologi.

Myndighetene bør være en pådriver for utviklingen i den maritime næringen. Det er særlig to tiltak som vil være effektive:

- 1) Tydelige og strenge krav ved regelverk for bruk, bunkring, og lagring av hydrogen.
- 2) Anbudsprosesser med krav om nullutslipp, innovasjon og konkurranse.

For å sikre økt bruk og etterspørsel av hydrogen anbefaler Norled at offentlige anskaffelser innenfor andre sektorer enn ferjer bruker samme mal som SVVs tilnærming ved å stille krav til hydrogen som energibærer. Eksempler inkluderer forsvaret, større veiutbygginger, renovasjonstjenester, transporttjenester og andre utbygginger innenfor infrastruktur. Ved å bruke innkjøpsmakten strategisk, kan man fortsette å utløse positiv utvikling gjennom offentlig-privat samarbeid.

3. Realisering av hydrogenambisjoner innen maritim sektor

Markedet trenger noe drahjelp i startfasen om man skal lykkes på sikt. Oppsummert er det særlig viktig å utvikle

- en god infrastruktur
- etablering av norsk hydrogenproduksjon og regionale huber
- anbudsprosesser og virkemiddelapparat som støtter opp under hydrogen som energibærer

En storstilt satsing på hydrogen innen maritim sektor vil bidra til at bransjen leverer drastiske reduksjonsutslipp og skaper nye arbeidsplasser – samt videreutvikler viktig kunnskap og kompetanse om hydrogen, som igjen skaper store eksportmuligheter for Norge.

Med vennlig hilsen,

Heidi Wolden,
Administrerende direktør, Norled